

Název: Srovnání humanitární pomoci Českého červeného kříže při povodních v ČR v letech 1997 a 2002

Autoři: **JUDr. Jiří Procházka**, Úřad ČČK Praha
Mgr. Josef Švejnoha, Úřad ČČK Praha
email: cck.svejnoha@iol.cz

Srovnání obou největších přírodních katastrof na našem území v posledních letech přineslo i Českému červenému kříži řadu pozitivních, ale někdy i negativních zkušeností.

V roce 1997 postihly ničivé povodně na Moravě 26 okresů. Okamžitá materiální humanitární pomoc ČČK do postižených oblastí představovala vypravení více než 2.900 nákladních automobilů v objemu cca 9.000 tun materiálu. Tehdejší Hlavní úřad Civilní ochrany poskytl 6 redistribučních skladů. Vyhlášená veřejná finanční sbírka na ČČK a příspěvky národních společností ČK ze zahraničí soustředily na Fondu humanity ČČK celkem více než 565 milionů korun, které pak byly vyčerpány na projekty přímé finanční pomoci a obnovy bydlení.

V roce 2002 zasáhla povodeň převážně v Čechách 46 okresů, byla tedy rozsahem výrazně větší. ČČK zřídil i v povodní nezasažených okresech celkem 364 sběrných středisek materiální humanitární pomoci, z nichž vypravil celkem 3.463 aut s materiální pomocí o objemu 2.395 tun materiálu (v tomto objemu převažovala balená pitná voda, trvanlivé potraviny, příkrývky, hygienické, dezinfekční a úklidové prostředky). OS ČČK spolupracovaly s celkem 338 evakuačními středisky. Na celém území ČR se do okamžité humanitární pomoci zapojilo celkem 1.841 pracovníků, funkcionářů a členů ČČK, z toho 621 členů Humanitárních jednotek ČČK a dále 3.591 dobrovolníků. Celkem 277 dobrovolných zdravotníků ČČK poskytovalo první pomoc. Redistribuční sklady poskytla tentokrát Armáda ČR. Vyhlášená veřejná finanční sbírka a příspěvky národních společností ČK ze zahraničí soustředily na Fondu humanity ČČK více než 230 milionů korun, které jsou průběžně čerpány především na projekty obnovy bydlení.

Co bylo při obou povodních stejné:

- vždy byl okamžitě aktivován Ústřední krizový štáb ČČK a následně krizové štáby ve všech postižených okresech a v rozhodující většině OS ČČK
- okamžitě byla vyhlášena finanční sbírka na Fond humanity ČČK
- od počátku katastrofy zřizoval ČČK téměř ve všech okresech sběrová střediska materiální humanitární pomoci a vypravoval z nich rozsáhlou materiální humanitární pomoc
- při obou katastrofách bylo nutné zřizovat redistribuční sklady
- v obou případech se velmi rychle rozběhla vlna solidarity v řadě národních společností ČK a ČP, která vyústila ve finanční a materiální pomoc
- v obou případech nejrozsáhlejší finanční a materiální pomoc poskytl Německý červený kříž
- při obou katastrofách aktivně pomáhaly i kolektivní členové ČČK, zejména Vodní záchranná služba ČČK
- v obou případech ČČK v případě potřeby poskytoval svými dobrovolnými zdravotníky první pomoc
- při obou katastrofách bylo součástí bezprostřední humanitární pomoci také organizování ozdravných a rekreačních pobytů pro děti z postižených oblastí
- při obou katastrofách byly povodněmi přímo vyplaveny některé úřady OS ČČK, což pochopitelně komplikovalo organizování humanitární pomoci v těchto okresech
- při obou povodních se bohužel vyskytli podvodníci, kteří se vydávali za dobrovolníky Červeného kříže a pokoušeli se v domácnostech či na ulicích vybírat finanční prostředky na pomoc postiženým povodněmi a také pokusy o zneužívání humanitární pomoci občany, kteří povodněmi postižení vůbec nebyli
- při obou katastrofách se ČČK především ve fázi obnovy bydlení zaměřil zejména na pomoc třem skupinám nejvíce ohrožených občanů, kteří z důvodu svého sociálního postavení, věku či kombinace dalších nepříznivých faktorů si nemohou pomoci sami a nevyužijí instrumenty státní podpory (zvýhodněné úvěry, půjčky, aj.). Jedná se zejména o staré lidi, rodiny s malými dětmi do 15 let a zdravotně postižené občany.

Co bylo při obou povodních jiné:

- tři krizové zákony přijaté v roce 2000 vnesly do organizování a zajišťování pomoci potřebný systém
- ČČK byl ředitelem Úřadu ČČK zastoupen v Ústředním krizovém štábu ČR, což umožnilo velmi rychlé získávání potřebných informací a odezvy na ně
- ČČK měl již částečně vytvořeny speciální druhosledové Humanitární jednotky ČČK (i když ještě ne ve všech okresech a ne zcela vyškolené a vybavené)
- v daleko větší míře než při povodních v roce 1997 se v loňském roce ČČK zapojil do spolupráce s evakuačními středisky při zajišťování nouzového ubytování a stravování a nezbytné sociální pomoci
- fungovala operativnější spolupráce s krajskými a okresními krizovými štáby a v případě potřeby i přímo se starosty postižených měst a obcí a nově i s operačními středisky Hasičského záchranného sboru
- v roce 2002 se objevilo více případů organizované sponzorské pomoci od velkých firem (výnos z volání v mobilní síti Eurotelu, stanovené % z prodeje výrobků firmy Danone, bezplatné billboardy firmy Jarnette, aj.)
- k určitému zlepšení došlo ve spolupráci se sdělovacími prostředky (s výjimkou České televize), především na regionální úrovni.

Srovnání obou katastrof však také upozornilo na některé přetrvávající problémy, které efektivitu humanitární pomoci (nejen ČČK) snižují. Jednalo se zejména o:

- problémy s trvalými skladovými prostory
- problémy se spojením
- v některých případech problémy spojené s dopravou
- v některých případech problémy spojené s ubytováním dobrovolníků
- problémy s uvolňováním dobrovolníků ČČK v krajích a okresech, kde nebyl vládou vyhlášen stav nouze
- v některých případech nedostatečné operativní využívání nabídky pomoci ČČK ze strany některých okresních krizových štábů
- postoj veřejnoprávní České televize, která po celou dobu povodní v roce 2002 preferovala především organizaci Člověk v tísni - společnost při České televizi, na úkor ČČK a ostatních humanitárních organizací
- vybírání poplatků Českou poštou při zasílání příspěvků na povodňový účet Fondu humanity ČČK a dalších humanitárních organizací (osvobozeno od nich bylo jen vládní konto - odstranění tohoto problému je však velmi obtížné při vyhlášení 160 (!) povodňových kont.

Na tyto problémy jsme upozornili Bezpečnostní radu státu a je určitý příslib, že alespoň některé budou v dohledné době řešeny.